

Załącznik nr 1
do uchwały nr XX/140/09
Rady Gminy Lutowiska
z dnia 17 marca 2009 r.

PLAN

ODNOWY

MIEJSCOWOŚCI

CHMIEL

na lata 2009 - 2016

SPIS TREŚCI:

- 1. Wstęp**
- 2. Charakterystyka miejscowości**
 - 2.1. położenie miejscowości, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności**
 - 2.2. historia miejscowości**
 - 2.3. określenie przestrzennej struktury miejscowości**
- 3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.**
 - 3.1. zasoby przyrodnicze**
 - 3.2. dziedzictwo kulturowe**
 - 3.3. obiekty i tereny**
 - 3.4. infrastruktura społeczna**
 - 3.5. infrastruktura techniczna**
 - 3.6. gospodarka i rolnictwo**
 - 3.7. kapitał społeczny i ludzki**
- 4. Analiza SWOT.**
 - 4.1. mocne strony**
 - 4.2. słabe strony**
 - 4.3. szanse**
 - 4.4. zagrożenia**
- 5. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć**
- 6. Wdrożenie i monitorowanie planu**

1. Wstęp

Chmiel to wieś położona w dolinie Sanu, u podnóża Pasma Otrytu, w samym sercu Bieszczadów. Jak wszystkie inne bieszczadzkie miejscowości Chmiel ma za sobą bolesną i trudną historię, związaną z okresem II wojny światowej. Włączenie wsi do granic ZSRR, a następnie masowe wyludnienia spowodowały, że od drugiej połowy XX wieku Chmiel pisze swoją kartę historii na nowo.

Obecnie wieś liczy 170 mieszkańców i dynamicznie się rozwija. Powstają nowe domy i gospodarstwa agroturystyczne, a z możliwości wypoczynku w tej malowniczej miejscowości korzysta coraz więcej osób nie tylko z Polski, ale i całej Europy. Nie brak jednak trudności i problemów, które w połączeniu z ciężkimi, górskimi warunkami obniżają komfort życia jej mieszkańców. Wychodząc im naprzeciw zrodził się pomysł stworzenia Planu Odnowy Miejscowości, dokumentu otwierającego drogę do pozyskiwania środków zewnętrznych (głównie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013), służących intensywnemu rozwojowi wsi.

Plan Odnowy Miejscowości Chmiel powstał przy współpracy mieszkańców wsi i pracowników Urzędu Gminy Lutowiska. Jego celem jest stworzenie przyszłej wizji miejscowości Chmiel, wytyczenie najważniejszych kierunków zmian i określenie priorytetowych działań, jakie należy wdrożyć.

Dokument składa się z czterech części: charakterystyki miejscowości, inwentaryzacji zasobów służących odnowie miejscowości, analizy SWOT oraz zestawienia planowanych inwestycji i przedsięwzięć.

W zamyśle autorów dokumentu ma on być pierwszym krokiem ku uczynieniu z Chmiela miejscowości bardziej przyjaznej i atrakcyjnej zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających ją gości.

2. Charakterystyka miejscowości

2.1 Położenie miejscowości, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności

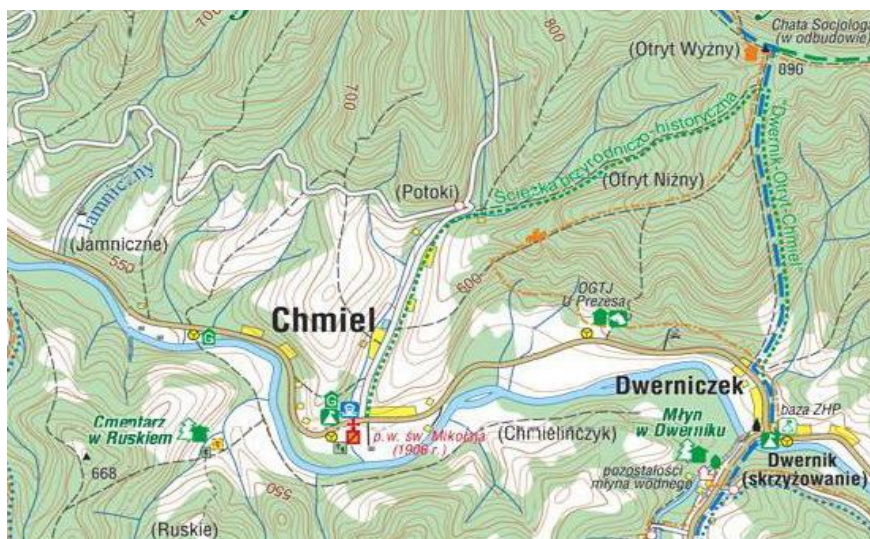

Gmina Lutowska jest gminą wiejską, położoną w powiecie bieszczadzkim, w najbardziej wysuniętej na południowy wschód części województwa podkarpackiego, w strefie nadgranicznej, w źródłiskowej części doliny Sanu, w zasięgu jego górskich dopływów. Powierzchnia gminy wynosi 475,85 km². Jest jednocześnie najmniej zaludnioną gminą w kraju – średnie zaludnienie wynosi 4,5 osoby na km².

Gmina graniczy:

- od północy – z gminą Czarna, powiat bieszczadzki,
- od wschodu – granica gminy pokrywa się z granicą Państwa z Ukrainą,
- od południa – z Ukrainą i na niewielkim odcinku ze Słowacją,
- od zachodu - z gminą Cisna, powiat leski.

Chmiel jest jednym z sześciu sołectw wyodrębnionych w Gminie Lutowska. W jego skład wchodzi tylko wieś Chmiel. Całkowita powierzchnia miejscowości to 16,78 km².

Położenie miejscowości Chmiel

Liczba ludności miejscowości Chmiel w ostatnich trzech latach:

	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Dzieci 0-17 lat	Wiek prod. mężczyźni	Wiek prod. kobiety	Wiek poprod. mężczyźni	Wiek poprod. kobiety
rok 2006								
Pobyt stały	165	89	76	55	57	38	7	8
Pobyt czasowy	10	6	4	2	5	3	0	0
RAZEM	175	95	80	57	62	41	7	8
rok 2007								
Pobyt stały	165	89	76	55	57	38	7	8
Pobyt czasowy	10	6	4	2	5	3	0	0
RAZEM	175	95	80	57	62	41	7	8
rok 2008								
Pobyt stały	166	89	77	50	60	40	7	0
Pobyt czasowy	4	3	1	0	4	1	9	0
RAZEM	170	92	78	50	64	41	16	0

Źródło: Rejestr Ewidencji Ludności Urzędu Gminy Lutowiska

2.2 Historia miejscowości

Chmiel to wieś lokowana na prawie wołoskim, przez ród Kmitów nad potokiem spływającym spod Otrytu do Sanu. Nazwa miejscowości wywodzi się od ukraińskiego słowa „chmil”, znaczącego w języku polskim nazwę rośliny – chmiel. Wzmiankowana po raz pierwszy w 1526 r. jako posiadająca wolniznę, więc istniała już na pewno po 1502 r. Pierwsza cerkiew powstała już w pierwszej połowie XVII w. W 1640 r. zanotowano znaczny ubytek ludności, co spowodowało zmniejszenie ilości uprawianych łąnów. Powierzchnia wsi w 1868 r. wynosiła 1786 mórg. Na przelocie XIX i XX w., na stokach Otrytu przy jego głównym paśmie, powstały dwa przysiółki Otryt Dolny i Otryt Górny liczące przed wojną 12 chałup. We wrześniu 1939 r. niemal cała wieś znalazła się w granicach ZSRR. Rosjanie oczyścili z mieszkańców i zabudowy pas o szerokości 200 m, ciągnący się nad granicą. W jednym z domów urządzili posterunek obserwacyjny połączony linią telefoniczną z Lutowiskami. Lata 1941 – 44 sprowadziły na Chmiel okupację niemiecką. Od jesieni 1944 r. główną

częścią Chmiela, leżącą na północ od Sanu zawładnęli sowieci, natomiast jeden z jej przysiółków Chmielińczyk leżący po drugiej stronie rz. San dostał się Polsce. Dopiero jesienią 1951 r. Chmiel powrócił do Polski, tylko że bez mieszkańców. Pozostałą prawie całą zabudowę rozebrano na budowę osiedla leśnego w Dwerniku. W latach 1951 – 59 funkcjonował tu PGR. Dopiero w 1957 r. zaczęli pojawiać się pierwsi osadnicy wraz z rodzinami. Większość z nich zamieszkiwała przed wojną sąsiednie wsie.

2.3 Określenie przestrzennej struktury miejscowości

Miejscowość położona jest w malowniczej dolinie rzeki San, po południowej stronie pasma Otrytu. Zabudowa wsi jest typowo rolnicza – gospodarstwa przylegają do siebie i rozlokowane są wzdłuż drogi powiatowej oraz dochodzącej do niej drogi gminnej. Cechą charakterystyczną jest południowa wystawa miejscowości, skutkująca specyficznym mikroklimatem. Zabudowa w 80 % murowana, tradycyjna, dachy dwu i wielospadowe o nachyleniu 35° – 45° . Znaczna część budynków mieszkalnych stanowiła dawną własność Lasów Państwowych, obecnie jest w posiadaniu osób prywatnych. Dominującym przestrzennie i kulturowo jest budynek cerkwi, zlokalizowany w centralnej części wsi, w pobliżu skrzyżowania drogi powiatowej i gminnej. Wspólną otwartą przestrzeń stanowi teren należący do gminy, położony w centralnej części miejscowości, użytkowany jako trawiaste boisko sportowe. Całość miejscowości ma ważny Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego.

3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

3.1 Zasoby przyrodnicze

Wieś Chmiel zlokalizowana jest na terenie Parku Krajobrazowego Doliny Sanu oraz w otulinie Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Ponadto leży na obszarze Natura 2000, we Wschodniobeskidzkim Obszarze Chronionego Krajobrazu oraz wchodzi w skład jedyne, trójpaństwowego Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Przez teren wsi przebiega ścieżka przyrodniczo – historyczna „Dwernik – Otryt – Chmiel”, na trasie której można podziwiać charakterystyczną dla bieszczadzkiego krajobrazu faunę (np. niedźwiedź brunatny, wilk, jeleń, dzik, ryś, lis) i florę (śnieżyca wiosenna, śnieżyczka przebiśnieg, podkolan biały, pierwiosnka wyniosła, knieć błotna górską, czosnek niedźwiedzi). Ciekawostką przyrodniczą są malownicze „chmielowe kaskady” na rzece San. Na jednym z dopływów Sanu występują bobry, które utworzyły dość pokaźne żeremie.

3.2 Dziedzictwo kulturowe

Największą atrakcją Chmiela, a jednocześnie najcenniejszym zabytkiem jest cerkiew pw. św. Mikołaja. To jedna z najwyższej położonych w Bieszczadach cerkwi, której początki sięgają 1906 roku. Obecnie, od 1970 roku służy jako kościół rzymskokatolicki i podlega pod parafię Dwernik. Na cmentarzu przycerkiewnym znajduje się nagrobek z 1641 r. z inskrypcją w języku starocerkiewnoślowiańskim. Pozostałymi zabytkami są: nagrobek Emanuela Ricci, właściciela dóbr ziemskich z pierwszej połowy XIX w. z napisem w języku polskim, oraz kilka krzyży greckokatolickich. W granicach dzisiejszego Chmiela znajduje się nieistniejąca wieś Ruskie (istniała do II Wojny Światowej). Jediną pozostałością po niej jest stary cmentarz.

3.3 Obiekty i tereny

Najważniejszym obiektem w Chmielu jest cerkiew (kościół). We wsi brak jest obiektów użyteczności publicznej. W centralnej części miejscowości znajduje się działka należąca do gminy, użytkowana jako boisko sportowe.

W jego obrębie planowana jest budowa świetlicy wiejskiej z garażem, która będzie jedynym obiektem ogólnodostępnym dla mieszkańców, a przy okazji siedzibą Ochotniczej Straży Pożarnej.

Cerkiew pw. św. Mikołaja

3.4 Infrastruktura społeczna

W miejscowości brak jest infrastruktury społecznej. Dzieci dowożone są do Filii Zespołu Szkół z Lutowisk w Zatwarnicy (kl. I – III szkoły podstawowej) i do Zespołu Szkół w Lutowiskach (kl. IV - VI szkoły podstawowej i gimnazjum). Najbliższe ośrodki kształcenia ponadgimnazjalnego znajdują się w Ustrzykach Dolnych (40 km).

Najbliższe ośrodki świadczące usługi medyczne i dentystyczne znajdują się w Lutowiskach (15 km).

3.5 Infrastruktura techniczna

W Chmielu brak jest komunalnej infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej. Funkcjonują dwie zakładowe oczyszczalnie ścieków Nadleśnictwa Lutowiska i lokalna sieć wodociągowa także Nadleśnictwa. Pozostałe budynki mają indywidualne zasilanie w wodę (studnie kopane), a ścieki odprowadzane są do bezodpływowych zbiorników. Wszystkie gospodarstwa podłączone są do sieci energetycznej – obecne zasilanie całkowicie pokrywa zapotrzebowanie na energię elektryczną. Miejscowość posiada ponadto częściowe oświetlenie uliczne. Zaopatrzenie w gaz tylko z

butli propan-butan (w miejscowości są 2 punkty wymiany butli). Miejscowość objęta jest systemem selektywnej zbiórki odpadów (system trójworkowy – odpady komunalne, szkło, surowce wtórne) – odbiorem odpadów zajmuje się Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Lutowiskach.

3.6 Gospodarka i rolnictwo

Położenie miejscowości na południowej stronie pasma Otrytu powoduje wydłużenie okresu wegetacyjnego w tamtym rejonie. W efekcie w Chmielu 13 gospodarstw domowych (dość dużo jak na bieszczadzkie, górskie warunki) zajmuje się działalnością rolniczą. Ponadto najprężniej rozwijającymi się dziedzinami gospodarki są leśnictwo i usługi agroturystyczne. Działalność gospodarczą w zakresie usług leśnych zarejestrowaną ma 12 osób. We wsi funkcjonują 2 gospodarstwa oferujące noclegi dla turystów oraz 3 gospodarstwa agroturystyczne. Jedno z nich ma status Ośrodka Górskiej Turystyki Jeździeckiej. W granicach Chmiela jest także schronisko „Chata Socjologa”, znajdujące się na szczycie pasma Otrytu. Dodatkowo dwie osoby prowadzą działalność w innych branżach. We wsi działa także jeden sklep spożywczo - przemysłowy.

Widok na Pasma Otrytu

3.7 Kapitał społeczny i ludzki

W 2008 roku w Chmielu zawiązały się struktury Ochotniczej Straży Pożarnej. W działania tej organizacji włączyło się całe grono lokalnych liderów, osób, którym zależy na wielostronnym i szybkim rozwoju miejscowości. Grupie tej udało się nawiązać kontakty z jednostką straży pożarnej w Sulz (Austria). Dotychczasowa współpraca zaowocowała wzajemną wymianą doświadczeń i uzyskaniem zapewnienia od strony austriackiej, o przekazaniu na użytek mieszkańców Chmiela auta strażackiego. Kolejną inicjatywą tej grupy jest pomysł budowy świetlicy wiejskiej z garażem.

4. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• atrakcyjność turystyczna regionu (walory przyrodniczo-krajoznawcze)• duża liczba liderów społecznych, parcie do rozwoju miejscowości• świadomość mieszkańców o atrakcyjności regionu• bezpieczeństwo w regionie• otwartość mieszkańców• czyste środowisko naturalne• położenie przygraniczne• wysoki wskaźnik zalesienia terenów• unikalność zabytkowego budynku cerkwi	<ul style="list-style-type: none">• duże bezrobocie• niskie dochody mieszkańców• duże oddalenie od ośrodków miejskich• brak budynków użyteczności społecznej• ograniczony dostęp do Internetu• ograniczenia inwestycyjne wynikające z położenia na terenie chronionym• stosunkowo niski poziom rozwoju infrastruktury turystycznej• ograniczony dostęp do kultury• brak oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży• brak więzi i tradycji regionalnych• słaba infrastruktura drogowa• duża emigracja zarobkowa, zwłaszcza młodych ludzi• brak oświetlenia ulicznego• brak komunalnej infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość większego pozyskania i lepsze wykorzystanie środków pomocowych • zwiększenie ilości miejsc pracy (głównie w usługach okołoturystycznych) • wzrost świadomości społecznej we wszystkich sferach życia • wzrost poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców • napływ i osiedlanie się ludności z kraju i zagranicy • poprawa i wzbogacenie infrastruktury społecznej (drogi, świetlica wiejska, oświetlenie uliczne) • integrowanie się mieszkańców w celu wspólnego działania • „moda” na wypoczynek w Bieszczadach 	<ul style="list-style-type: none"> • dalsze ograniczenia wynikające z objęcia miejscowości oddziaływaniem obszaru specjalnej troski Natura 2000 • Postępujące bezrobocie i pauperyzacja społeczeństwa • Izolacja społeczna mieszkańców • Starzenie się społeczeństwa, wyludnienie na skutek emigracji zarobkowej • Odptyw młodych ludzi z powodu nikłych perspektyw rozwoju • słaba infrastruktura drogowa skutkująca marginalizacją regionu

5. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć

Lp.	Nazwa inwestycji	Cel	Przeznaczenie	Termin realizacji	Wartość inwestycji	Źródło pozyskania środków
1.	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z częścią garażową	Budowa świetlicy wiejskiej z garażem ma na celu stworzenie pierwszego w miejscowości budynku użyteczności publicznej, służącego OSP oraz szeroko rozumianej integracji społecznej mieszkańców	Część świetlicowa będzie ogólnodostępna, z przeznaczeniem głównie na popołudniowe zajęcia dla młodzieży, imprezy kulturalne, zebrania wiejskie itp. Ponadto powstaje budynek pełniący funkcję remizy OSP – będzie tam garaż oraz zaplecze stowarzyszenia.	2009 - 2010	520 000 zł	Środki własne gminy i środki Pomocowe UE (PROW)
2.	Dokończenie modernizacji drogi gminnej	Poprawa infrastruktury drogowej w miejscowości	Zmodernizowana droga zwiększy dostępność miejscowości dla gości z zewnątrz (turystów) oraz zwiększy komfort życia mieszkańców	2010	100 000 zł	Środki własne gminy i środki pomocowe UE
3.	Urządzenie placu zabaw dla dzieci	Stworzenie miejsca do bezpiecznego i ciekawego wypoczynku dla dzieci	Plac zabaw będzie ogólnie dostępny dla dzieci i rodziców, pragnących aktywnie i ciekawie spędzać czas.	2010	10 000 zł	Środki własne gminy i pomocowe (Program „Działaj Lokalnie”)
4.	Wykonanie oświetlenia ulicznego	Poprawienie wizerunku wsi i zwiększenie komfortu życia mieszkańców	Inwestycja służyła będzie mieszkańcom i turystom odwiedzającym miejscowość	2011	200 000 zł	Środki własne gminy i środki pomocowe UE

5.	Budowa komunalnej kanalizacji wraz z oczyszczalnią ścieków	Poprawa czystości rzeki San	Z wykonanej infrastruktury korzystali będą wszyscy mieszkańcy miejscowości, inwestycja ma wpłynąć pozytywnie na równowagę ekologiczną regionu	2012	1 000 000 zł	Środki własne gminy i środki pomocowe UE
6.	Budowa wodociągu wiejskiego	Dostarczenie mieszkańcom wody do posesji, co jest szczególnie ważne w okresach suszy	Z wykonanej infrastruktury korzystali będą wszyscy mieszkańcy miejscowości	2014	800 000 zł	Środki własne gminy i środki pomocowe UE

6. Wdrożenie i monitorowanie planu

Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Chmiel rozpocznie się poprzez jego zatwierdzenie uchwałą zebrania wiejskiego, a następnie uchwałą Rady Gminy Lutowiska. Realizację założeń niniejszego dokumentu zleca się Wójtowi Gminy Lutowiska, Radzie Gminy Lutowiska, Radzie Sołectkiej i Sołtysowi Chmiela. Te same jednostki zobowiązane będą do bieżącego monitorowania stanu wdrażania założeń dokumentu.

Stworzony Plan Odnowy Miejscowości Chmiel ma charakter otwarty. Dopuszcza się jego modyfikacje i aktualizacje, będące odpowiedzią na szeroko rozumiane zmiany zachodzące w środowisku lokalnym oraz pojawianie się nowych i ciekawych inicjatyw wśród mieszkańców i innych osób, w interesie których leży wszechstronny rozwój Chmiela.